

Első Kézből

5. évfolyam | 3. szám | 2021. március

Valljuk be!

„Oh jól vigyázz, mert anyád nyelvét bízták rád a századok, s azt meg kell védened.” (Füst Milán)

Az emberek békére, nyugalomra, biztonságra vágnak, tervezik a jövőt és azt, hogy a gyerekeiknek jobb sorsuk legyen. Mindig így volt a történelem során. Bármilyen kilátástalannak látszott is a helyzet, egyszer minden jobbra fordult.

Egyet azonban mindenkinek tudnia és tudatosítania kell – biztonságot, lelki békét, nyugalmat csak otthon, a szülőföldünkön lelhetünk, érezhetünk. Jó, ha van hová hazamennünk, ahol miniket várnak, szeretnek, mert tartozunk valakihez, valakikhez. Egy családhoz, egy közösséghez, egy nyelvhez, egy kultúrához, a mi esetünkben a magyarhoz, mert az az anyanyelvünk.

Édesanyánktól az életünkkel együtt egy nyelvet is kaptunk, a magyart: a legbecselesebb, legszebb ajándékot, kincset, melyhez nincs fogható, mely el nem adható, meg nem vásárolható, csak megtanulható és továbbadható. Ezt örököltük át a jövő nemzedékének, hogy fennmaradjon.

Népszámlálás előtt áll az ország, mely mindig fontos határkő volt egy nemzetiség életében (február 15-étől március 31-ig mi magunk tölthetjük ki a kérdőíveket az interneten). Nekünk, Szlovákiában élő magyar nemzetiségű állampolgároknak a jövőnk szempontjából nem mindegy, hányan leszünk 2021-ben. Megkérdezik majd mindenkitől, többek közt az anyanyelvét és a nemzetiségét is. Büszkén és bátran, egyenes gerinccel vállaljuk azt, aminek születünk, akik vagyunk – hovatartozásunkat, nemzeti identitásunkat, magyarságunkat. Hisz vannak magyar nyelvű oktatási intézményeink – az óvodától kezdődően, az alap- és középiskolákon keresztül egészen az egyetemig. Nívós kultúracsoporthaink, gazdag néphagyományaink, országos jellegű rendezvényeink, nagy múltú Kulturális és

Közművelődési Szövetségünk, a már több mint 70 éves Csemadok, rádió- és tv-műsorok, írott és elektronikus sajtó, könyvkiadás, polgári társulások, színházaink, istentiszteletek és sorolhatnám. Értünk van, és csak mi éltethetjük.

Nem adhatjuk a templomot és az iskolát, mert akkor már semmink sem marad, még önbecsülésünk sem.

Bízom benne, hogy mindannyiunk válasza egyértelmű és egységes lesz, hisz mások nem lehetünk, csak, aminek születünk – magyarok. Ha más nyelvet, nemzetiséget jelölnénk meg a kérdőíven, megtagadnánk azt a legszentebb embert, aki nekünk életet, nyelvet, s ezzel együtt gazdag magyar kultúrát adott, az édesanyánkat! Ha nem így teszünk, azt az Isten sem bocsátja meg nekünk!

Végezetül – a felelősségünk óriási, mert nem csak azt kell vállalnunk, akik vagyunk, hanem, akik voltunk és lehetünk, mert különben elveszünk a népek tengerében. Mindent elveszíthetünk, mindent elvehetnek tőlünk, de az „édes anyanyelvünket és a nemzetiségünket” – azt soha, és senki!

Egyedül csak az édes anyanyelvemen, lehetek az, aki vagyok –
pé

FELHÍVÁS

A Csemadok Ifjúsági Tagozata egy érdekes kezdeményezéssel készül az 1848-49-es szabadságharc évfordulójára, felhívással fordulunk minden Kárpát-medencében élő magyar felé.

Az interaktív projekt célja a vírushelyzetben egy virtuális térkép létrehozása, hogy ilyen módon tudjunk megemlékezni az 1848/49-es eseményekről. Ahhoz, hogy a Google térkép létrejöhessen, felhívással fordulunk a Kárpát-medence magyarjaihoz, kérünk minden ismerősünket, barátunkat, hogy a saját környezetében/falujában/régiójában látogasson el egy olyan emlékműhöz, ami valamilyen módon az 1848/49-es eseményekhez kapcsolódik, vagy ahol megemlékezéseket szoktak tartani és fényképezze vagy videózza azt le.

A térkép pontossága és az adatok fontossága érdekében mindenkit arra kérünk, hogy röviden mutassa be az adott emlékművet, s ezt továbbítsa nekünk, az alábbi e-mail címre: csemadokelsokezbol@gmail.com. Amennyiben videó készül, mutassák, mutassátok be az emlékművet, de rövid emlékező műsort is szívesen fogadunk, fénykép esetén rövid leírásban várjuk az emlékmű bemutatását, a pontos helyszínnel együtt (pontos címmel). A felvételeket 2020. április 12-ig várjuk. Fontosnak tartjuk, hogy ebben a nehéz helyzetben is megemlékezzünk azokról, akik a magyar szabadságért harcoltak az 1848-1849-es szabadságharcban.

2021 a népszámlálás éve Szlovákiában is. Mostani meg-számláltatásunk azonban különbözik az előzőektől. Egy sor új kihívással kell szembenéznünk: megváltoztak a kérdések és a népszámlálás teljes egészében elektronikusan zajlik. Eközben a kedvezőtlen járványügyi helyzet is súlyosbítja munkánkat.

Tudatosítania kell mindenkinek, hogy az elkövetkező évekre, éveinkre lesznek kihatással a mostani eredmények. Ezek tükrében kaphatunk támogatást a jövőben kultúránkra, oktatásügyünkre. Több település magyar lakosságának az aránya 15 százalék alá csökkenhet, ami megszokott életünkön ronthat.

A Csemadok Országos Elnöksége és a szövetség ifjúsági tagozata ezért kampányt indít a minél jobb eredmények eléréseért. A Csemadok tisztségviselői, de főként a Szövetségben aktív munkát végző fiatalok szólalnak meg a www.csemadok-hu.eu oldalon és a Csemadok Első kézből youtube oldalán, valamint a facebookon, a www.facebook.com/CsemadokElsőKézből oldalon. A megszólalók arról beszélnek, miként élnek meg magyarságukat és miért tartják fontosnak annak vállalását.

ek

A Csemadok ingatlanok felújítása

A Csemadok Galántai Alapszervezete székházának felújítása

1995-ben vásárolta 1 szlovák koronáért a Csemadok Galántai Alapszervezete azt a volt óvodai épületet, melyben korábban orvosi rendelők, majd hajléktalanok szállója is üzemelt. A rendszerváltást követően itt működött Rózsa Ernő ügyvédi irodája és az Együttélés Politikai Mozgalom galántai központja, valamint itt kezdte meg működését a Pázmány Péter Alapítvány (PPA). A kilencvenes évek végén itt rendezték be az SzMPSz regionális, majd országos elnöki irodáját is, a 2000-es évek elején itt nyert elhelyezést a SzAKC regionális irodája. Az épületet a Csemadok Galántai Alapszervezete és a Csemadok Területi Választmánya által elnyert pályázatokból tartották fenn, valamint a bérletekből.

Az elmúlt húsz évben az épület több rekonstrukción átesett: 2017-18-ban a Csemadok OT-nak köszönhetően a BGA-tól elnyert támogatásból került sor az épület tetőtérben a belső falak felépítésére, majd a szükséges vezetékek, a víz-, a szennyvíz-, a villany-, a központi fűtés-, a telefon-, a biztonsági- és az internethálózat bevezetésére, valamint a belső szigetelési munkálatok elvégzésére.

A Csemadok Galántai Alapszervezetének székháza tetőtérének további felújítási munkálatai a múlt évben a Magyar Kormány Nemzetpolitikai Államtitkárságának és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt-nek köszönhetően újabb lendületet vettek. Sor került a teljes központi fűtés, villany-, víz-, gáz- és szennyvízhálózat kialakítása után a tetőtér talajának szigetelésére, betonozására, a belső festési és mázolás munkálatok elvégzésére, a belső nyílászárók, ajtók behelyezésére, a világítótestek felszerelésére, a mosdók, illemhelyek tartozékainak a beszerelésére, a villany, a biztonsági és az internethálózat bekötésére, a tetőtéri ablakok, ajtók szakszerű árnyékolására és az épület körüli zöldövezet kialakítására.

A még rendelkezésünkre álló keretből szeretnénk a tavasz folyamán elvégezni a tetőtér külső felújítási munkálatait. A különböző ács-, kőműves-, szigetelés- és festőmunkálatok elvégzése után az épület környéké-

nek, a zöldövezetnek a rendbehozatala és az épület előtti parkolónak a kialakítása állít majd újabb komoly feladatok megoldása elé bennünket.

Mindezek közepette a lehetőségekből kiindulva, a földszinti helyiségekből a több évtizedes, esetenként fél évszázadnál is idősebb bútorokból kell azok tartalmát a tetőtérben kialakított helyiségekben megfelelő módon elhelyezni az ott jelenleg még hiányzó bútorokba, melyek beszerzéséhez további támogatásra lesz szükségünk. Ezek után kell megvalósítanunk a földszinti helyiségeknek a szakszerű, a modern időknek megfelelő sokféle célt kielégítő kialakítását, ami önerőből, anyagi támogatás nélkül ugyancsak nem végezhető el.

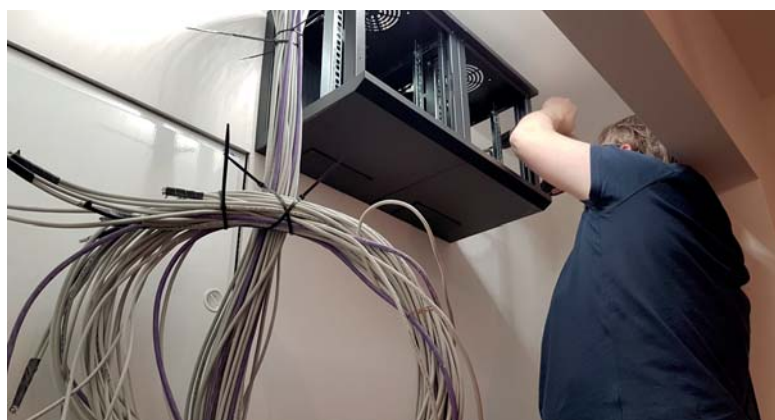
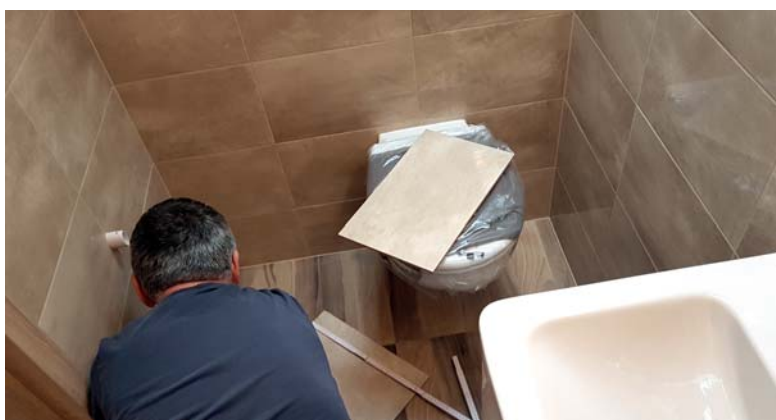
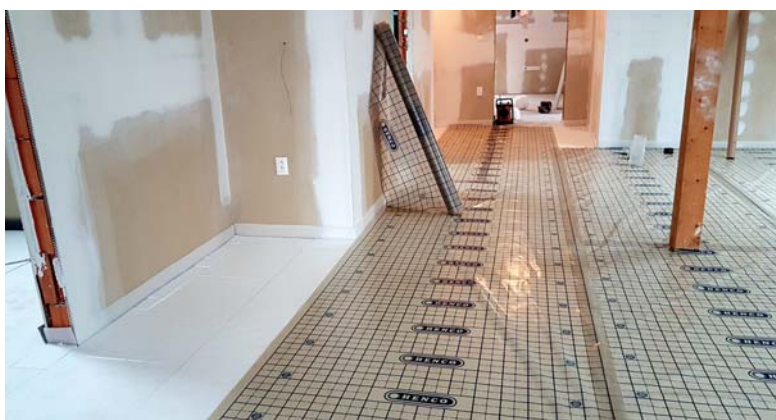
Öröm az örömben, hogy Szövetségünk ebben a vészterhes időben ilyen módon fejlődhetett, és azon leszünk, hogy a vész elmúltával, hasznos tartalommal tudjuk majd megtölteni a Magyar Kormány Nemzetpolitikai Államtitkárságának és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt-nek a Csemadok országos vezetése közreműködésével eddig részünkre juttatott anyagi támogatásból felújított galántai székházunkat.

Mindent megteszünk annak érdekében, hogy Galánta továbbra is régióink és a Felvidék egyik fontos kulturális és művelődési központja legyen, ahol méltó módon valósulhatnak meg Szövetségünk különböző országos és nemzetközi rendezvényei, többek között a magyar kultúra napi országos emlékűnnepség, a Kodály Napok, a Szlovákiai Magyar Felnőtt Énekarok Országos Minősítő Versenye, a Kodály Zoltán Nemzetközi Hegedűverseny, a Kodály Kórusok Galántai Nemzetközi Találkozója, a különböző zenei műveltségi vetélkedők országos és nemzetközi döntői, valamint a felmenő jellegű országos rendezvényeink mint pl. a Tompa Mihály Verseny, vagy a Dunamenti Tavasz regionális válogatói, országos elődöntői.

Felépülő székházunk minden bizonnyal hozzájárul városunk magyar kulturális életének a fellendüléséhez, s ezzel a magyar népi, nemzeti kultúránk őrzéséhez, ápolásához, fejlesztéséhez, továbbadásához, ami kulturális Szövetségünknek, a Csemadoknak is az egyik elsődleges feladata.

MR

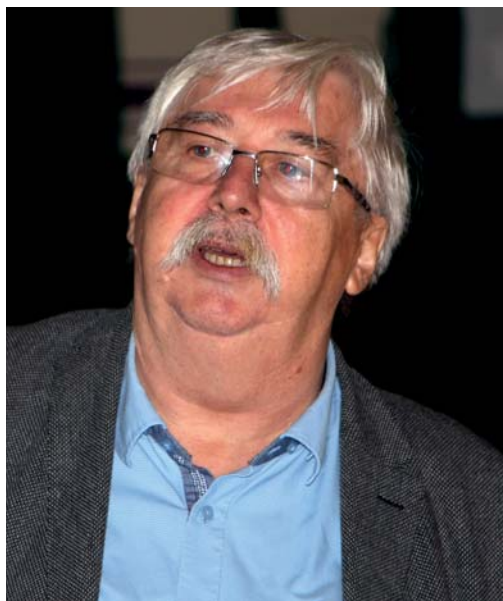

Elmúlásunk az elmúlásodban, Huszár Laci

Dohogok, ahogyan Te dohogtál sokszor, Huszár Laci. Váratlan és súlyos veszteséget okoztál. A hiányodat hoztad létre. Hogyan fogunk vele megbirkózni?

Sokféle kulturális közösségnek voltál meghatározó tagja: a felvidéki népzene gyűjtésében, dokumentálásában, az amatőr művészeti tevékenységek és csoportok módszertani képzésében és támogatásában, a felvidéki magyar kultúra értékeinek feltárásában, a belőlük épített adatbázis létrehozásában mindenütt ott a névjegyed. Az utóbbi években feltétel nélkül rajongtál Barabási Albert-Lászlóért, az Erdélyből elszármazott világhírű hálózatkutató fizikusért. Hálózatok vonalainak csomópontjában látlak: sok irányból vezetnek. Hozzád közös tevékenységek, a rájuk fonódó barátságok, a szeretet szálai.

Közösségeid között volt egy csapat, a csapatunk, amolyan igazi. Róla szólnék most Nélküled. A Kárpát-medencei magyar közművelődés színes és meghatározó személyiségeiből állt. Abban a korszakban, amelyet még átmelegített az összetartozás friss öröme. A 90-es évek közepén a feléledő határon túli magyar kulturális szervezetek, mozgalmak élére tehetséges, tapasztalt és elkötelezett vezetők választódtak ki. A regionális, „otthoni” építkezés sem volt egyszerű, de ők vállalták az útra kelést a közös gondolkodás és cselekvés felé. 1996-ban létrejött a Kárpát-medencei Magyar Közművelődési Tanács, melyben a határon túli ernyőszervezetek, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, a Csemadok, a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, illetve a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai

Közössége, a Horvátországi Magyarok Demokratikus Közössége, illetve a Horvátországi Magyarok Szövetsége és a muravidéki Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet –, amelynek mint modellnek jelentős szerepe volt a későbbi intézeti hálózat létrejöttében.

A Kárpát-medencei magyar közművelődés szervezet- és tevékenységrendszerének felzárkózása, fejlődése néhány éven belül új igényt teremtett: a közművelődési munka szakszerű, módszertanilag megalapozott elvégzéséhez szükséges tudást, képességet. A nagyobb magyar közösségek néhány év leforgása alatt létrehozták magyar művelődési intézeteiket, amelyek 2008-ban formálisan is szövetséget kötöttek: létrejött a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal. Az intézetté alakulás mindenütt máshogyan ment végbe: a helyi politikai támogatás és a magyar kulturális jelenlét

életerejének függvényében. Ilyen értelemben folyt a „harcod” előbb a Csemadok Művelődési Intézete, majd a Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet megalapításáért.

Az egyetemes magyar közművelődésről való közös gondolkodás parancsoló szüksége hívta életre azt a posztgraduális képzést, amelyben elsőrendűen az intézetigazgatók mint jövőbeli kulturális mediátorok vettek részt az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Lelkesedtetl tanárokért, a szakmai tudásért, írtál nekem szakdolgozatot, áttekintve benne a szlovákiai magyar közművelődést. Szuverén gondolataid voltak, mégis kompromisszumra kész voltál, amikor kellett. Többször figyelmeztetted, amikor a várakozásaimtól elmaradt valóságot kértem számon: a népműveléshez kell egy csi-petnyi szélhámosság.

Az elképzelések szerint a kerekasztal elnöki tisztségét felváltva töltötték volna be az intézetigazgatók, Te lettél a sorban az első. S aztán Te is maradtál, mint a szellemi folytonosság képviselője, hiszen társaink egy részét a helyi közösség politikai képviselete ragadta magával, és fájdalmas veszteségek is értek bennünket: Szöllősy Vágó Laci, Kötő Jóska. Ezzel a szereped is átalakult: az elődök helyébe lépő fiataloknak mentora lettél s egy kicsit jelkép is, az alapítók közösségéé.

Szólnék arról a példaértékű együttműködésről, amely Csallóköz és Muravidék között alakult ki 1993-tól kezdve a legendás Kelepelő gyermektáborok talaján. Barátságod, közös munkátok Kepe Lilivel azóta tartott. Ahogyan a mi szakmai kapcsolatunk is barátsággá színesedett. Rendszeresen jelentkeztél: hol tart az intézet, az értéktár projektje, a furfangos manőverek, hogy a törekvéseitek megvalósítására, a munkatársak fizetésére legyen fedezet, de tudtam az unokáid megszületéséről, a lányaid életeseeményeiről. Ritka képességed, hogy nem engedted el annak a kezét, akit valaha megbecsülésre, szeretetre érdemesnek tartottál. Sok ajándékot kaptam Tőled: a közös muzsikálás és éneklés, a rétesfesztivál, a csallóközi társasjáték, a sok közös utazás. Értesítettél arról is, hogy „terminátor” vagy, pacemakert kaptál, hogy a szíved jól zakatoljon, s újult erővel állsz neki a feladataidnak. Tele tervekkel, lendülettel. Hová lettél?

Veled hal meg összetartozásunk, önfeledtségünk. Mégis: jó volt Veled élni, a barátodnak lenni, Laci, megköszönném, ha tehetném.

Kálóczy Katalin

Búcsú Bányai Gézától

Életének 85. évében elhunyt Bányai Géza, a Csemadok Nagykürtösi Területi Választmányának egykori instruktora, majd titkára. A Csemadokban a 60-as évek elején kezdett dolgozni instruktorként, majd titkárként tevékenykedett egészen 1995-ig, nyugdíjba vonulásáig. Tevékenysége alatt fáradhatatlanul járta a Csemadok alapszervezeteit, segítette működésüket, ennek köszönhető, hogy bármerre járt, mindenütt barátok fogadták, hiszen együtt élt Szövetségünkkel és annak tagságáért mindent megtett, hogy a Csemadok alapszervezetek a régióban gördülékenyen működ-hessenek. Nyugodjon békében!

Emlékét megőrizzük!

ké

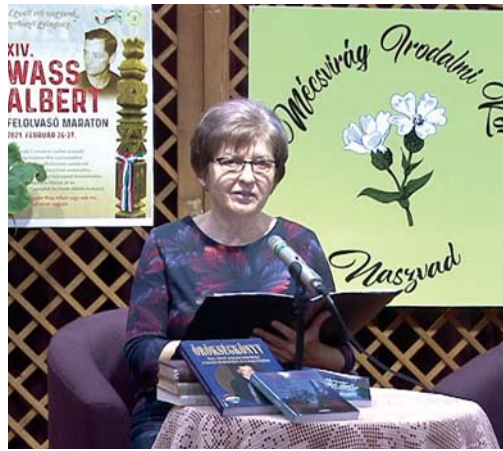
25 órás Wass Albert felolvasó maraton

A Wass Albert felolvasó maraton még 2003-ban indult Debrecenből, amikor is 24 órás felolvasást tartottak Wass Albert műveiből, egyszerre 13 helyszínen és ezzel a világcsúccsal felhívták a figyelmet a méltatlanul elhallgatott író munkásságára.

A Pilis-Hargita túra szervezői a Székely-Magyar kézfogás jegyében 2008-ban elhatározták, hogy évente meghirdetik a maratont. A rendezvény főszervezője, Hegedűs András Gergely azóta minden évben szétküldi a meghívót, és lelkesen olvassuk Wass Albert és más neves írók, költők műveit.

Évente 55-65 helyszín csatlakozik a február utolsó hétvégéjén megtartott szépirodalmi ünnephez. Felemelő érzés a tudat, hogy egyszerre olvasnak New Yorkban, Ausztráliában, Angliában, Kanadában, a Kárpát-medencében élő magyarok.

A Csemadok Naszvadi Alapszervezete mellett működő Mécsvirág Irodalmi Kör 2017-ben az érsekújváriaktól példát véve csatlakozott a Wass Albert felolvasó maratonhoz. Első nekifutásra 6 órás volt az est, melynek neves vendégei is voltak: Dráfi Mátyás Jászai Mari-díjas, érdemes művész, felesége Borbála, valamint Batta György író, újságíró. Közel 60 aktív

résztvevő olvasott, szavalt, zenélt, énekelt, akik között volt gyerek, felnőtt és idősebbek is.

Nagy örömkre gyarapodott a felolvasók száma, a környező településekről is jelentkeztek: Ógyalláról, Ímelyről, Tardoskreddről, Kisújfaluról. A tardoskreddiek már saját felolvasást szerveznek. Dráfi Mátyás minden évben megtisztel bennünket vendégszereplésével. Dunajszky Géza író, pozsonyi helytörténész kétszer is elfogadta meghívásunkat és saját könyvéből olvasott fel. 2020-ban Benes Ildikó és Póthe István színművészek énekszámokkal szereztek felejthetetlen percek a jelenlévőknek. Párkányból, a magyarországi Neszmélyről

is voltak vendégeink. Pécsről hazalátogatott egy Naszvadról kitelepített család leszármazottja, akik szintén felolvastak.

Az idei felolvasás teljesen eltérően zajlott az előző évekhez képest. A felolvasó maratonra is rányomta bélyegét a járvány. Ezért idén rendhagyó módon tartottuk meg az estet, Simonics Tibor, a Csemadok Naszvadi Alapszervezete elnökének támogatásával. Így került sor a felvételekre, 15 lelkes felolvasóval. Név szerint: Molnár Erika, Hengerics Márta, Szlávik Gyöngyi, Mátyus Mária, Bódis Irén, Pém Bódis Aurélia, Kajan Kornélia, Szabó Veronika, Vecsey Lajos, Dobosi Henrietta, Simonics Tímea, Simonics Réka, Csanádi Olga, Csontos Erzsébet, Balogh Rebeka. Dráfi Mátyás is küldött felvételt. Zenészeink: Nagy Krisztina, Nagy Csaba felénekeltek többek között a székely és a felvidéki himnuszt. Így állt össze a bő egy órás film, amit a kultúrház igazgatója, Holop Ferenc rögzített és szerkesztett.

Reméljük, hogy jövőre a járvány elmúltával újult erővel, újra a hagyományos módon, közönség részvételével szervezhetjük meg a Wass Albert felolvasó maratont.

CsE

Karanténba zárva

Egy éve vagyunk a Covid 19 rabjai. Már második éve nyomja rá bélyegét Szövetségünkre, a Csemadokra, illetve alapszervezeteinek munkájára a járvány. Karácsonykor reménykedtünk, hogy tavaszra már talán jobb lesz. Hiszen az elmúlt évben itt-ott egy kis korlátozással úgy-ahogy néhány rendezvényt sikerült megtartanunk. Templomaink, iskoláink zárva, elmúlt a farsang anélkül, hogy bálozhattuk volna, elmúlt az évzárók ideje, és már benne vagyunk a nagybőjtben. Március 15-én ismét elmarad a nyilvános országos pozsonyi megemlékezés az 1848-49-es magyar szabadságharc hőseiről is, amit majd egy videó-összeállítással próbálunk meg a napján pótolni. Ennek ellenére bizakodók vagyunk és tervezünk. A Csemadok Pozsonyi Városi Választmánya és a Csemadok Pozsonypüspöki Alapszervezet szintjén mindenképpen.

A pozsonypüspöki alapszervezet vezetősége az idei évre is több programot szervezett, többek között március 7-én emlékezett volna a magyar szabadságharc hőseire a lengyel katona sírjánál. A szentmise a lengyel katona és honvédtársai lelki üdvéért most csak közvetítve lesz a Szent Miklós plébániatemplomból. Utána az alapszervezet két alelnöke valamennyi emlékező nevében elhelyezi a kegyelet koszorúját. Bízva abban, hogy áprilistól talán már enyhülni fognak a korlátozások, ezért húsvét utánra terveztünk egy centenáriumi ünnepséget, falunk szülötte, Mons. Koller Gyula prelátus nem megért 100. születésnapja kapcsán.

Ez a világjárvány nem csak a gazdaságban tett és tesz kárt, hanem megbénította a kulturális- és hitéletet is. Amíg nem javul

a helyzet, gyűjtsük az erőt az újrakezdéshez, mert bizony újra kell majd mindent kezdeni, újra kell a Csemadokot és kulturális életünket szervezni, hozzá kell majd szoktatni az embereket a találkozásokhoz a rendezvények látogatásához.

A Csemadok az évek folyamán nem csak a kultúrával foglalkozott, hanem a magyarság érdekeit is védte. A Csemadok védjegye.

Anyanyelvünk, kultúránk, örökségünk letéteményese! Legyünk rá büszkéek, hogy a tagjai vagyunk. S mindezzel szorosan összefügg a népszámlálással. Ez a magyarság egy újabb megmértetése. Hányan leszünk a számlálás után? Merjük-e vállalni apai, anyai örökségünket, nyelvünket, nemzetiségünket és hitünket? Ne felejtsük el, hogy a magyar nyelv érték! Itt az alkalom! Valljuk meg nemzetiségünket!

JJ

A palackba zárt kultúra

A Csemadok Országos Elnöksége 2009-ben határozott arról, hogy január 22-ét, a Magyar Kultúra Napját országos rendezvényei sorába emeli és az ünnepi alkalomból Életmű Díjakat ad át az arra érdemes, a magyar kultúrában kiemelkedő életpályát maguk mögött tudó kultúrtársainknak. Az Életmű Díjak mellett idővel az ünnepség további díjak átadásával is bővült, így az elmúlt években már a Közművelődési Díj, valamint a Fábry Zoltán-díj is ezen a napon kerül átadásra. Idén 12. alkalommal került volna sor az ünnepélyes díjátadókra, de sajnos a járvány ezt megakadályozta. Az idei Fábry Zoltán-díjat **Muzsnay Árpád**, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület alelnöke kapta a sok évtizednyi tevékenységéért és a Csemadokkal való együttműködéséért. Muzsnay Árpádot kérdeztük.

– *Mint az EMKE alelnöke, régóta kapcsolatban vagy a Csemadokkal. Hogyan és mikor kezdődött ez az együttműködés, és hol tart ma?*

– Részemről a Csemadokkal, a Felvidék művelődési életével, az azt irányító személyekkel való együttműködés megelőzi az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület hivatalos kapcsolatfelvételét. Még azt is állíthatom – Szatmárnémeti helyzetére, az országhatár közelségére hivatkozva –, hogy bizonyos fókig „terepelőkészítést” végeztem a szatmári magyar művelődési szervezetekkel karöltve, hiszen a szomszédos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, valamint a kárpátaljai Beregszász és vonzáskörzete szinte az 1989-es romániai változásokat követő napokban rögtön kereste a kapcsolatfelvételt egymással, ami aztán majd az EMKE 1991-es újralakulását követően intézményesült is.

Felvidéki sorstársainknak könnyítettük a határátkelést, az itteni valóságban való biztos mozgást, ők pedig érdeklődéssel fogadták terveinket, „kínálatainkat” akár az 1990-es esztendőtlől Kölcsey szülőfalujában rendszeresen sorra kerülő megemlékezésekről – akkor épp a költő születésének bicentenáriumi évfordulója volt –, az Adyt idéző novemberi érminszenti zarándoklatokról, avagy a térség Petőfi-, és Rákóczi-emlékei ápolásáról lett legyen szó.

– *Köztudottan szoros barátság fűz több felvidéki személyiséghez...*

– A magam szempontjából sokat köszönhetek az Anyanyelvi Konferencia akkori vezetőjének a Kárpát-medence magyar művelődési élete valódi „utazó nagykövetének”: Pomogáts Bélának – több felvidéki mai jó barátommal ő ismertetett meg, hozott össze bennünket, hasonlóan például a Magyarok Világszövetsége akkori alelnökéhez: Dobos Lászlóhoz és munkatársához, Pogány Erzsébethez. Így most visszaemlékezve: megható, szinte romantikus az azóta élő, erősödő és terebélyesedő kapcsolatok megszületésének sora. De számomra többek közt nagy élmény volt Szenc meglátogatása, vagy Kassán a Kazinczy Napokon való részvétel. De hadd tegyek említést a Köteles Lászlóval máig élő kapcsolatáról, Füzek Erzsébet, Boda Ferenc, Mézes Rudolf, Z. Urbán Aladár ismeretségéről, meg arról, hogy ezen barátságoknak köszönhetően láthattuk vendégül nagyon sok általam (így az EMKE égisze alatt) szervezett rendezvényen a felvidéki magyar élet kiválóságainak sorát. Hiszen ünnepi szónokaink, előadóink között, mint Köteles László és Kolár Péter, olyan személyiségek jelenlétével is büszkélkedhettünk,

mint Duray Miklós, Duka Zólyomi Árpád, Jakubecz László, Hrubik Béla.

– *Mit jelent számodra a Fábry Díj odaítélése?*

– Az indoklás szerint e kitüntetést a Kárpát-medence magyarságának összefogásáért tevékenykedő nem szlovákiai személy kaphatja meg. Elismerésként fogadom el és veszem át a több mint három évtizedet meghaladó közművelődési tevékenységem jutalmaként elsősorban is azok felvidéki vonatkozásaiért. Az élő Rákóczi-szatmári és majtényi, a szódemeteri Kölcsey-, az erdődi, szatmári és nagykárolyi Petőfi-, a novemberi érminszenti Ady-megemlékezések, valamint a kisebbségi politikai életünk gondjait boncolgató Jakabffy Napok által az összmagyar színes, változatos és mégis egységes kulturális és történelmi örökség országhatárokon átívelő népszerűsítését szolgálják. Gazdag, sokakat érdeklő hagyomány birtokosa a szülőföldem. Azzal kellően sáfárkodni nemzeti kötelesség. Megtisztelő, hogy munkámat messzi vidékeken is figyelemmel kísérik, támogatják és elismerik. Kisebbségiként azonban szokatlan, hogy „kívülállók” is felfigyelnek az értékteremtésre. Hiszen jogos és természetes elvárás lehetne, például a Csemadokra gondolva, hogy a szervezet munkatársainak az elmúlt több mint hetven esztendő eredményes munkáját, mint Szlovákia egésze szellemi öröksége egy része őrzője- és éltetőjeként az országot alkotó többségi nemzet által vezetett kormány művelődési tárcája is érdemben értékelje. Hiszen a Csemadok nem egyszer komoly áldozatokat követelő munkájának köszönhetően Szlovákia kultúrája lett és lesz éltethetően gazdagabb, európai kisugárzású, kapcsolatokat teremthető és folytatható tényező.

– *Hogyan látod erdélyi szemmel a felvidéki magyar kultúra és ezen belül a Csemadok jövőjét?*

– A múlt a jövő záloga. A Csemadoknak szinte kötelező módon van mit folytatnia. Nagy változások előtt állunk – ezt állítja mindenki, s hiszem én is. A világjárvány lecsengését követően – alkalmazkodva a realitásokhoz – mihamarabb meg kell találni a folytatás járható útjait. Nemzeti és kisebbségi létünk egyaránt bizonyítja, hogy kultúránk szerves éltetése nélkül elképzelhetetlen a jövő. Vonatkozik ez a Felvidékre, Erdélyre, a Partiumra, Kárpátaljára – a Kárpát-medence általunk is lakott bármelyik térségére, vidékére.

Palócz

Gesztetei Barkó Menyecskék

Az asszonykórus 1981-ben alakult a Csemadok Gesztetei Alapszervezete mellett. A jó hangú, víg kedélyű menyecskék Mede Margit szakmai vezetésével és a fáradhatatlan Albert Éva menedzselésével immáron 40 éve szórakoztatják a nagyközönséget nem csak a hazai, de a különböző magyarországi rendezvényeken is, fesztiválokon, falunapokon. Szívesen hívják őket mindenhol, mert árad belőlük a jókedv, a vidámság. Szerepeltek már Putnokon, Ceredben, Almágyban a Gortvavölgyi Fesztiválon, a Palócok Világtalálkozó-ján, Budapesten a Nyugdíjasok Fesztiválján, Csíksomlyón az Ezer székeleány ünnepén.

Többször részt vettek a Bíborpiros szép rózsaszín Országos Népzenei Vetélkedőn és kétszer megméretették magukat a Cigándi Kiemelt Regionális Népdalversenyen is, ahol 2008-ban a zsűri különdíját is elnyerték. Rendszeres fellépői a Csemadok Rimaszombati Területi Választmánya rendezvényének, a Gömőri Magyarok Kulturális Ünnepejének, melynek nem egyszer voltak társszervező házigazdái is.

Az éneklésen kívül nem egyszer bemutatták már főzőtudományukat is, pl. a Bősi Kulturális Ünnepején a látványkonyhájuk nagy sikert aratott. Igyekeznek ápolni a gesztetei hagyományokat, minden évben farsangi felvonulást rendeznek, az adventi időszakban népviseletbe öltözve házról házra járnak szállást keresve a Szent családnak. Az adventi koszorút is ők készítik el és minden egyes

gyertya meggyújtásához rövid műsorral is készülnek. A népdaléneklés mellett a nagy egyházi ünnepeken is rendszeresen szolgálnak a helyi katolikus templomban. A gesztetei Barkó Menyecskék olyannyira ismertek, hogy 2010-ben a TA3 szlovák TV állomás is általuk mutatta be a szlovákiai magyar falvak adventi szokásait, hagyományait, 2019-ben pedig a közszolgálati TV Hazajárók című műsorának egyik adásában szerepeltek. A kórus fennállásának 25. évfordulója alkalmából sikerült kiadniuk egy hanghordozót is, melyen gesztetei, barkói népdalok találhatók.

PE

Közlemény a XXII. Egressy Béni Országos Színjátszó Fesztivál Időpontjáról

A Csemadok Kassa-környéki Területi Választmánya az Egressy Béni Országos Színjátszó Fesztivál főszervezője örömmel közli és értesíti a felvidéki amatőr színjátszó csoportok vezetőit és a színjátszás kedvelőit, hogy a tavalyi évben elmaradt színjátszó fesztivál, a felvidéki amatőr színjátszó mozgalom legnagyobb seregszemléje, a XXII. Egressy Béni Országos Színjátszó Fesztivál az idén a tervezett időpontban, 2021. november 18. és 21. kö-

zött lesz Szepsiben és Buzitán. A fesztivál szervező bizottsága az elmaradt negyedik rendezvényt az idei év februárjában vagy márciusában szeretne volna megszervezni, de a járványügyi intézkedések ezt nem teszik lehetővé.

A Csemadok Kassa-környéki Területi Választmánya kérésére a Kisebbségi Kulturális Alap beleegyezését adta, hogy a tavalyi évben benyújtott pályázatnak az országos színjátszó fesztivál megszerve-

zésére elnyert keretösszegét felhasználhatja 2021. december 31-ig. a szervezők a fesztivál jelentkezési lapját és versenyfelhívását a közeljövőben nyilvánosságra hozza. Bízunk benne, hogy a koronavírus-járvány elleni küzdelem eredményei lehetővé teszik, hogy 2021 novemberében a felvidéki amatőr színjátszó mozgalom és a színjátszás kedvelői újra találkozzanak Szepsiben és Buzitán.

ZI

A Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség – Csemadok Ifjúsági Tagozata nagy lendülettel és tervekkel kezdte az új évet 2020-ban. Január első hetében második alkalommal került megrendezésre a szervezet ifjúsági tréningje, az Add tovább a lángot! Tizenöt fiatal vett részt a Nagymegyeren megtartott rendezvényen.

Az Ifjúsági Tagozat a Csemadok díszelnöke, Fábrý Zoltán emlékére vetélkedőre hívta az alap- és középiskolás tanulókat. Egy korábbi írás nyomán, Fábrý Zoltán, aki mindjünkért élt címet viselte a több fordulóból álló megmérettetés. Kezdetben tíz csapat jelezte a részvételét, majd öt csapat menetelt a döntőig, mely a Stószhoz közeli Szepsiben került megrendezésre.

A pandémia beálltával időszerűvé lett, hogy az online térben láttassák magukat, ezért létrehozták a Csemadok Ifjúsági Tagozat facebook oldalát, ahol azóta is rendszeresen közölnek különböző tartalmakat, mint a Mesék felnőtteknek Felvidékről videósorozat, ez a Csemadok Első Kézből oldalán is megjelenik. Májusban kezdték felvenni az első történeteket, mai napig minden csütörtök este új mese, monda, legenda várja a kíváncsi hallgatóságot már több mint harminc videó megjelent a sorozatban.

Nagy megkönnyebbülés volt a személyes találkozások feloldása a nyár idejére, így szigorúbb egészségügyi keretek között, de megvalósulhatott a harmadik Add tovább a lángot! ifjúsági tréning. Ez alkalommal már húsz résztvevő és öt állandó tréner töltött el néhány kellemes napot a Gombaszögi Nyári Tábor helyszínén. Szerencsére a képzésen résztvevők többségéről elmondható, hogy aktívan segítik a hozzájuk legközelebb eső alapszervezet munkáját, kiveszik részüket az ifjúsági oldal szerkesztéséből is. Szívesen

ismerkednek a cikkírással, online tartalomgyártással, így az Első Kézből havilapba, mely a Csemadok saját lapja, minden tréning után írnak beszámolókat, élményeket. Ősszel a Magyar Nyelv Napja alkalmából videómontázst készítettek, melyben elmondják miért szeretik a magyar nyelvet, miért hálásak érte, hogy ez az anyanyelvük. Ennél nagyobb megtekintést a karácsonyi időszakban közzétett igazán kedves felvétel kapott. Szanyi Márk és párja, Bába Katica nagyszüleit és az ő barátaikat kérdezték a gyerekként megélt ünnepi készülődésről, szokásokról, emlékeikről.

A 2021-es évet egy némafilmmel indították, melynek már a címe is, "Add tovább, hogy magyar vagy" a jelenleg aktuális népszámlálás fontosságára hívja fel a figyelmet. A fiatalság is várja, hogy elüljön a korlátozások időszaka, s újra együtt lehessenek. Addig is, a virtuális térben folytatják a megkezdett munkát. A felvétel a gombaszögi táborban készült a nyári tréning idején.

PB

A 85 éves Nagy Elvirát köszöntötte a Csemadok alapszervezet Bősön. Nagy Elvira, vezetőségünk és alapszervezetünk tagja 2021. január 31-én ünnepelte 85-ik születésnapját. Úgy gondoltuk e szép ünnep alkalmából meglátogatjuk a vezetőség és énekkar képviselőit és ez alkalomból velünk tartott polgármesterünk is. Elvira (a fiatalabbak Elvira néni) a bőszi Csemadok ikonikus alakja. Hosszú éveken keresztül tagja volt a területi és az országos választmánynak is. Minden egyes rendezvény megszervezéséből kivette a részét, munkáját a pontosság és a

kultúra iránti szeretete és elkötelezettsége jellemezte. Több évtizedig énekelt a Kék Duna Vegyes karban. Én, mint az alapszervezet elnöke, személy szerint is sokat köszönhetek neki. Nélküle és a régi, nagy öregek nélkül bizonyára nem sikerült volna megbirkóznom 1990-ben a rám bízott elnöki feladatokkal. Tőle tanultam meg azt az alázatot, türelmet, szeretetet, amely a sikeres Csemadok – munkához elengedhetetlen.

Elvira a mai napig jó egészségnek örvend és mindmáig támogatja szervezetünket, rendezvényeink elmaradhatatlan résztvevője.

Köszönjük neki azt az áldozatos, odaadó munkát, amit évtizedekig végzett a vezetőségben és az alapszervezet munkájában. Látogatásunk sajnos csak háza udvaráig terjedt a járvány miatt, de azért egy kis ajándékkal, virággal, Csemadok-olvasnivalóval és jó kis nótával köszöntöttük – „Nincs több kislány a faluban csak kettő” – énekeltük neki. Díjazta az ötletünket, velünk együtt jót kacagott és dalolt, csak azt fájlalta, hogy nem tud bennünket otthonában fogadni. Hiába az egészség és a biztonság most előbbre való mindennél. Nagyon boldog születésnapot és nagyon jó egészséget kívántunk neki. NA

IMPRESSZUM:

Felelős kiadó: Bárdos Gyula, a Csemadok elnöke | **Főszerkesztő:** Neszméri Tünde | **Szerkesztők:** Görföl Jenő, Takács Ottó | **Szerzők:** Csontos Erzsébet, Hrubík Béla, Jégh Izabella, Kliment Éva, Mézes Rudolf, Nagy Anikó, Pap Boglárka, Pék Éva, Povinszky Elvira, Zborai Imre | **Kiadja:** Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség – Csemadok, 815 57 Bratislava – Pozsony, Nám. 1. mája 10-12. www.csemfeszt.sk, www.csemadok-hu.eu | **Nyomda:** Palatia Nyomda és Kiadó Kft., Győr

